

דברים פרק יד

(כח) מִקְצֵה שְׁנֵים תוֹצִיא אֶת כָּל מַעֲשֵׂר תְּבוּאָתְךָ בְּשָׁנָה הַהוּא וְהִנְחַתְּ בְּשַׁעְרֶיךָ: (כט) וּבֹא הַלְוִי כִּי אֵין לוֹ חֵלֶק וְנִחְלָה עִמָּךְ וְהִגֵּר וְהִתְוֹס וְהֵאֱלַמְנָה אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ וְאָכְלוּ וְשָׂבְעוּ לְמַעַן יִבְרַכְךָ יְיָ וְיִקְרַב אֱלֹהֶיךָ בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדָדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה:

רש"י

(כח) **מקצה שלש שנים** - בא ולמד שאם השהה מעשרותיו של שנה ראשונה ושנייה לשמטה, שיבערם מן הבית בשלישית: (כט) **ובא הלוי** - ויטול מעשר ראשון: **והגר והיתום** - ויטלו מעשר שני, שהוא של עני של שנה זו, ולא תאכלנו אתה בירושלים כדרך שנוקקת לאכול מעשר שני של שתי שנים: **ואכלו ושבעו** - תן להם כדי שביעה. מכאן אמרו אין פוחתין לעני בגורן וכו'. ואתה הולך לירושלים למעשר של שנה ראשונה ושנייה שהשהית ומתודה (דברים כו, יג) בערתי הקדש מן הבית, כמו שמפורש (שם כו, יב) בכי תכלה לעשר:

דברים פרק יב

(יב) כִּי תִכְלֶה לַעֲשֹׂר אֶת כָּל מַעֲשֵׂר תְּבוּאָתְךָ בְּשָׁנָה הַשְּׁלִישִׁת שְׁנַת הַמַּעֲשֵׂר וְנִתְּתָה לְלוֹי לְגֵר לִיתוֹס וְלֵאֱלַמְנָה וְאָכְלוּ בְּשַׁעְרֶיךָ וְשָׂבְעוּ: (יג) וְאָמַרְתָּ לְפָנַי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּעֵרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן הַבַּיִת וְגַם נִתְּתִיו לְלוֹי וְלְגֵר לִיתוֹס וְלֵאֱלַמְנָה כְּכֹל מִצְוַתְךָ אֲשֶׁר צִוִּיתִנִּי לֹא עֲבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ וְלֹא שָׁכַחְתִּי: (יד) לֹא אֶכְלָתִי בְּאֲנִי מִמֶּנּוּ וְלֹא בְּעֵרְתִּי מִמֶּנּוּ בְּטָמֵא וְלֹא נִתְּתִי מִמֶּנּוּ לְמַת שְׁמַעְתִּי בְּקוֹל יְיָ אֱלֹהֵי עֲשִׂיתִי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתִנִּי: (טו) הַשְּׂקִיפָה מִמַּעוֹן קֹדֶשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבִרְדָּךְ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֶת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִתְּתָה לָנוּ כְּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְתָּנִינוּ אֲרָץ זָבֶת חֶלֶב וְדָבָשׁ:

רש"י

(יב) **כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך בשנה השלישית** - כשתגמור להפריש מעשרות של שנה השלישית, קבע זמן הביעור והוידוי בערב הפסח של שנה הרביעית, שנאמר (דברים יד, כח) מקצה שלש שנים תוציא וגו'. נאמר כאן מקץ, ונאמר להלן (שם לא ז) מקץ שבע שנים, לענין הקהל מה להלן רגל אף כאן רגל, אי מה להלן חג הסוכות אף כאן חג הסוכות, תלמוד לומר כי תכלה לעשר, מעשרות של שנה השלישית רגל שהמעשרות כלין בו, וזהו פסח, שהרבה אילנות יש שנלקטין אחר הסוכות, נמצאו מעשרות של שלישית כלין בפסח של רביעית, וכל מי ששהה מעשרותיו הצריכו הכתוב לבערו מן

ספורנו

(יג) **בערתי הקדש מן הבית**. בחטאינו ובעונות אבותינו הוסרה העבודה מהבכורות אשר להם היו ראויות תרומות ומעשרות כאמרו ואטמא אותם במתנותם בהעביר כל פטר רחם (יחזקאל כ, כו) וזהו וידוי מעשר שהזכירו רז"ל: **וגם נתתיו ללוי**. טעם גם כטעם אף על פי כמו גם הייתי הלילה לאיש וגם ילדתי בנים. (רות א, יב) יאמר א"כ מודה אני כי גדול עוני שגרמתי לבער הקדש מן הבית ואף על פי שנתתיו ללוי וזולתו כמצותך אני מתפלל שתשקיף השקפה לטובה במקום ההשקפה לרעה הראויה בעוני:

הבית: שנת המעשר - שנה שאין נוהג בה אלא מעשר אחד משני מעשרות שנהגו בשתי שנים שלפניה, ששנה ראשונה של שמיטה נוהג בה מעשר ראשון, כמו שנאמר (במדבר יח כו) כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר, ומעשר שני, שנאמר (דברים יד כג) ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגןך תירושך ויצהרך, הרי שני מעשרות, ובא ולמדך כאן בשנה השלישית שאין נוהג מאותן שני מעשרות אלא האחד ואיזה, זה מעשר ראשון. ותחת מעשר שני תן מעשר עני שנאמר כאן ונתת ללוי. את אשר לו הרי מעשר ראשון. לגר ליתום ולאֵלמנה זה מעשר עני: **ואכלו בשעריך ושבעו** - תן להם כדי שבען מכאן אמרו אין פוחתין לעני בגורן פחות מחצי קב חטים וכו': (יג) **ואמרת לפני ה' אלהיך** - התודה שנתת מעשרותיך: **בערתי הקדש מן הבית** - זה מעשר שני ונטע רבעי, ולמדך שאם שהה מעשרותיו של שתי שנים ולא העלם לירושלים, שצריך להעלותם עכשיו: **וגם נתתיו ללוי** - זה מעשר ראשון. וגם לרבות תרומה ובכורים: **ולגר ליתום ולאֵלמנה** - זה מעשר עני: **ככל מצותך** - נתתם כסדרן ולא הקדמתי תרומה לבכורים, ולא מעשר לתרומה ולא שני לראשון, שהתרומה קרויה ראשית, שהיא ראשונה משנעשה דגן, וכתוב (שמות כב כח) מלאתך ודמעך לא תאחר, לא תשנה את הסדר: **לא עברתי ממצותיך** - לא הפרשתי ממין על שאינו מינו ומן החדש על הישן: **ולא שכחתי** - מלבדך על הפרשת מעשרות: (יד) **לא אכלתי באני ממנו** - מכאן שאסור לאונן: **ולא בערתי ממנו בטמא** - בין שאני טמא והוא טהור, בין שאני טהור והוא טמא. והיכן הוזהר על כך (לעיל יב יז) לא תוכל לאכול בשעריך, זו אכילת טומאה, כמו שנאמר בפסולי המקודשים (לעיל טו כב) בשעריך תאכלנו הטמא והטהור וגו', אבל זה לא תוכל לאכול דרך אכילת שעריך האמור במקום אחר: **ולא נתתי ממנו למת** - לעשות לו ארון ותכריכין: **שמעתי בקול ה' אלהי** - הביאותיו לבית הבחירה: **עשיתי ככל אשר צויתני** - שמחתי ושימחתי בו: (טו) **השקיפה ממעון קדשך** - עשינו מה שגזרת עלינו, עשה אתה מה שעליך לעשות, שאמרת (ויקרא כו, ג) אם בחקתי תלכו ונתתי גשמיכם בעתם: **אשר נתתה לנו כאשר נשבעת לאבתינו** - לתת לנו וקיימת ארץ זבת חלב ודבש:

שם משמואל לפרשת כי תבוא שנה תרע"ב

השקיפה ממעון קדשך מה"ש וגו'. ברש"י (בראשית י"ח ט"ז) כל השקפה שבמקרא לרעה חוץ מהשקיפה ממעון קדשך, שגדול כח מתנות עניים שהופך מדת הרוגז לרחמים :

נראה לפרש, דהנה וידוי מעשר לכאורה אינו מובן דלא מצינו וידוי אלא על עבירה ולא על מצוה. ועיין ספורנו שהוידוי הוא על החטא שבעבורו הוסרה העבודה מהבכורות דלולא החטא היו הם ראויים ליתן להם תרומות ומעשרות, עכ"ד. ועדיין אינו מיושב כל הצורך, שהרי הזכיר גם מעשר שני שהבעלים אוכלין אותו, ולא עוד אלא שמשמע שעיקר הוידוי עלי קאי דפתח ב"י קרא בערתי הקודש מן הבית וברש"י שזה מע"ש ונטע רבעי :

וכשאני לעצמי הייתי אומר, דהנה בכתוב נאמר שמעתי בקול ה' אלקי עשיתי ככל אשר צויתני. ולכאורה הוא כפל לשון. ויש לפרש עפ"י דברי הרמב"ם [הובא בתחילת ספר מעשי רוקח ובתשובות הרמב"ם החדשות] שצריך האדם לרדוף אחר כוונת התורה, ולא סגי לתפוס המצוה רק כפי שטחיות המאמר רק לירד לסוף כוונת התורה, והוא כעין שכתב הרמב"ן במצות קדושים תהיו שיכול להיות נבל ברשות התורה וכן במצות ועשית הישר והטוב עיין שם דבריו כי נעמו. וזהו כפל הלשון שמעתי בקול ה' אלקי, כי קול הוא פנימיות הדברים, ואז עשיתי ככל אשר צויתני, ולא כפי הנראה משטחיות המאמר לבד, אלא שירדתי לסוף דעת התורה מה שכוונה בזה, והיינו שאין כוונת התורה שתהי' הספקה למקבלים לבד, כי לא הי' חסר להש"י דרך להספיק להם די מחסורם בלעדיו, אלא שע"י המתנות יהי' לו צירוף עם הכהנים והלויים ועם העניים שיש גם בהם מעלה במה שהם מדוכאים וכתוב (ישעי' נ"ז ט"ו) אני את דכא אשכון. וכמו שהגיד כ"ק אבי אדומו"ר זצלה"ה שלכן נקראו מתנות עניים כמו מתנות כהונה, עכ"ד :

ועל דרך זה יש לומר גם במע"ש, שהכוונה שתהי' ידו פתוחה שמה להזמין על שלחנו כהנים ולויים ועדת החסידים היושבים שמה לפני ה', אחר שאינו רשאי להוציא אלא על אכילה ושת"י והנשאר בידו יהי' מוכרח למסור לאנשי ירושלים, ובהתחברו עם אלה יקנה באמצעותם מעלה :